

МОНЕТА — грошовий знак, виготовлений з металу або з іншого матеріалу певної форми, ваги та номіналу. Нині випускають розмінні, обігові, колекц., пам'ятні та інвестиц. М. Найчастіше їх виготовляють з металу методом карбування у формі кола, однак деякі — у вигляді багатогранників чи в ін. формах (еліпс, неправиль. трикутник тощо). Перші М. викарбувані в малоазій. царстві Лідія бл. 685 р. до н. е. за царя Ардіса з електруму — природ. сплаву срібла та золота. Через кілька десятиліть їх почали виготовляти в грец. м. Егіна, згодом — у всьому Стародав. світі. М. досить швидко замінили відомі на той час товарні засоби обміну та стимулювали розвиток торгівлі. Найдавнішими М., виявленими на території України, є емісії грец. колоній, засн. на пн. узбережжі Чорного моря у 6–4 ст. до н. е. Кожна М., зазвичай, має лицьовий бік (аверс) і зворот. бік (реверс). У різних країнах існують власні правила визначення аверсу. В сучас. каталогах М. аверсом вважають той бік, на якому зображено портрет глави держави, портрет чи символ власника монет. регалії, держ. герб, офіц. символи, емблему країни, легенду з назвою країни або іменем власника монет. регалії (банку-емітента). На практиці аверсом вважають бік М., протилеж. тому, на якому зображено її номінал. Для нумізматів найбільш цікавою частиною М. є реверс, на якому зображують істор. події, видат. особистостей, худож. персонажів, символіку ювіл. подій тощо, заради яких саме й випускають ювіл., колекц. та інвестиц. М. На практиці реверсом вважають той бік М., на якому зображено її номінал. У випадку, коли неможливо однозначно визначити аверс і реверс, використовують нац. каталоги країни-емітента М. У Рос. імперії лицьовий бік М. називали «орлом» через те, що на ньому після грош. реформи Петра I було зображено держ. герб — двоголового орла; зворот. бік — «решка» (ці терміни

інколи використовують у побуті донині). Кожна М. має гурт — бокову поверхню, розташ. між лицьовим і зворот. боком. Існують два осн. способи нанесення оформленого гурту на М. — карбування в кільці та використання гуртувал. станка. Найбільш поширені види оформленого гурту — гладкий, рубчастий (з нанесеними по всій довжині гурту насічками, перпендикуляр. гурту) та гурт із написом. М. склад. форми (багатогранники, розетки), зазвичай, мають гладкий гурт. Раніше гурт використовували з метою запобігання підробкам (псуванню) М. та навмис. обрізанню дорожч. металу, з якого виготовлена М., нині — для зручності користування. В Україні в обігу знаходяться розмінні М. номінал. вартістю 10, 25, 50 копійок та обігові М. номінал. вартістю 1 та 2 грн.

Рекомендована література

1. Науменкова С. В. Проблемы сбалансированности денежного рынка Украины. К., 1997;
2. Мишкін Ф. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. К., 1999;
3. Фридман М. Капитализм и свобода / Пер. с англ. Москва, 2006;
4. Стельмах В. С., Міщенко В. І., Міщенко С. В. та ін. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін. К., 2009;
5. Гроші та кредит: Підруч. 6-е вид. К., 2011;
6. Мищенко С. В. Современные проблемы теории денег и денежного обращения. К., 2011;
7. Її ж. Проблемы устойчивости денежного обращения. Минск, 2014;
8. Лопух К. В. Сучасний монетаризм. К., 2015.

В. І. Міщенко, С. В. Науменкова

Бібліографічний опис:

Монета / В. І. Міщенко, С. В. Науменкова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69166>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).